

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Загальної і клінічної фармакології та фармакогнозії

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
з самостійної роботи здобувачів /СРС/ № 1

**з теми “ Загальна частина фармакогнозії. Методи фармакогнозії.
Експедиційні роботи з виявлення природних рослинних ресурсів.
Сировинна база ЛР, перспективи розвитку сировинної бази. Системи
класифікацій ЛР і ЛРС: хімічна, морфологічна, ботанічна,
фармакологічна. Основні напрямки наукових досліджень ЛР. Внесок
вітчизняних наукових шкіл у вивчення ЛР.”.**

Курс: 3-й

Факультет: медико-фармацевтичний

Затверджено
на методичному
засіданні кафедри
30 серпня 2024 р.
Протокол № 1

Зав. кафедри _____
проф. Рожковський Я.В.

Тема: «Загальна частина фармакогнозії. Методи фармакогнозії. Експедиційні роботи з виявлення природних рослинних ресурсів. Сировинна база ЛР, перспективи розвитку сировинної бази. Системи класифікацій ЛР і ЛРС: хімічна, морфологічна, ботанічна, фармакологічна. Основні напрямки наукових досліджень ЛР. Внесок вітчизняних наукових шкіл у вивчення ЛР» - 4 год.

1. Актуальність теми Одним з головних завдань практичної фармакогнозії є визначення тотожності (ідентичності) лікарської рослинної сировини. Важливу роль у виконанні цього завдання відіграє як макроскопічний, так і мікроскопічний методи аналізу. Установленню справжності в значній мірі допомагають і гістологічні реакції на різноманітні класи природних сполук, що містяться у тканинах рослин. Аналіз якості лікарської рослинної сировини неможливий без встановлення вмісту діючих речовин. Для цього використовуються різні біохімічні методи, сучасне обладнання, стандартні та модифіковані методики.

Знання й навички з визначення тотожності та якості лікарської рослинної сировини є необхідними провізору у його практичній діяльності в процесі заготівлі сировини, приймання її від населення чи лабораторному аналізу.

2. Навчальні цілі:

В результаті самостійної проробки цієї теми здобувачі повинні:

- знати:

- Експедиційні роботи з виявлення природних рослинних ресурсів.
- Сировинна база ЛР, перспективи розвитку сировинної бази.
- Системи класифікацій ЛР і ЛРС: хімічна, морфологічна, ботанічна, фармакологічна.
- Основні напрямки наукових досліджень ЛР.
- Внесок вітчизняних наукових шкіл у вивчення ЛР.

- вміти:

- об'яснити суть фармакогностичного аналізу ЛРС
- обґрунтувати внесок вітчизняних наукових шкіл у вивченні ЛР
- назвати системи класифікації ЛР та ЛРС.

3. Матеріали для доаудиторної підготовки здобувачів.

3.1. Основні базові знання, вміння, навички, які необхідні для самостійного вивчення і засвоєння теми і які базуються на між-дисциплінарних зв'язках:

№№ п.п.	Дисципліна	Знати	Вміти
1	2	3	4
1.	Ботаніка	Класифікацію ЛР	Відрізняти за

			характерними ознаками різні лікарські рослини
2.	Органічна хімія	Фізичні та хімічні властивості полісахаридів, глікозидів, терпеноїдів, похідних ароматичного ряду, гетероциклов.	Проводити якісні реакції; очистку органічних сполук.

3.2. Зміст теми.

Структурно-логічна схема змісту теми

3.3. Рекомендована література:

Основна література:

1. Фармакогнозія: підручник (I—III р. а.) / І.А. Бобкова, Л.В. Варлахова. – 3-є видання Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина» 2018, 504с.
2. Фармакогнозія: базовий підручн. для студ. вищ. фармац. навч. закл.(фармац. ф-тів) IV рівня акредитації / В.С. Кисличенко, І.О. Журавель, С.М. Марчишин та ін.; за ред. В.С. Кисличенко. – Харків: НФаУ: Золоті сторінки, 2015. - 736 с.

3. Навчальний посібник з дисципліни «Фармакогнозія» / Я. В. Рожковський, Б. В. Приступа, І. А. Бойко, Н. В. Герасимюк, В. В. Черногорюк -: Методична розробка кафедри фармакогнозії ОНМедУ. – Одеса: ОНМедУ, 2019 – 51 с.
4. Державна Фармакопея України: в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2015. – Т. 1. – 1500 с.

Додаткова література:

- 1 Державна Фармакопея України: в 3 т. / Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів». – 2-е вид. – Харків: Державне підприємство «Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів», 2014. – Т. 3. – 732 с.
2. Практикум з ідентифікації лікарської рослинної сировини: навч. посіб. / [В. М. Ковальов, С. М. Марчишин, О. П. Хворост та ін.] ; за ред. В. М. Ковальова, С. М. Марчишин. – Тернопіль: ТДМУ, 2014. – 250 с.

3.4. Орієнтуюча картка для самостійної підготовки здобувача з використанням літератури з теми:

Основні завдання	Вказівки	Відповіді
1	2	3
Вивчити: Мікроскопічний аналіз	У чому полягає мета мікроскопічного аналізу:_____.	
Приготування тимчасових препаратів	Техніка приготування тимчасових препаратів: _____.	
Провідні тканини рослин	Провідні тканини рослин: а, б, в, г, д	
Судино-волокнисті пучки	Які види судинно-волокнистих пучків ви знаєте: а, б, в, г, д, е. Механічні тканини рослин: а, б, в, г, д	
Кора	До складу кори входять: а, б, в, г, д	
Будова корня	Первинне (а) і вторинне (б) будова корня	

Мікроскопічний аналіз Проведення реакцій на різні БАР	Індиферентні і просвітлюють рідини; Реакція на слиз проводиться: а, реакція проводиться в такий спосіб:_____. Б - реакція проводиться _____. Реакція на ефірні масла проводиться наступним чином: _____. Для відмінності ефірних масел від жирів застосовують розчин:_____. Реакція на антраценпохідні проводиться таким чином: _____. Реакція на дубильні речовини проводиться наступним чином :____. Реакція на жири проводиться наступним чином: _____. Реакція на крохмаль проводиться наступним чином: _____. Реакція на здерев'янілих клітковину проводиться наступним чином:_____.	
---	---	--

3.5. Матеріали для самоконтролю.

3.5.1. Питання для самоконтролю.

1. Виникнення та етапи розвитку фармакогнозії як науки.
2. Визначення понять: «лікарська рослина», «лікарська сировина»
3. Поняття про біологічно активні речовини та їх класифікацію
4. Основні групи ЛР та ЛРС за вмістом БАР, які вивчаються у курсі фармакогнозії.
5. Поняття про тотожність та доброякісність ЛРС .
6. Методи фармакогностичного аналізу.
7. В чому полягає мета мікроскопічного аналізу?

3.5.2. Тестові завдання для самоконтролю.

1. Під назвою ‘*Fructus*’ у фармацевтичній практиці розуміють

А. Плоди

Б. Корені

В. Листя

Г. Кору

Д. Надземну частину рослин

2. Під назвою ‘*Herba*’ у фармацевтичній практиці розуміють

А. Надземну частину трав’янистої ЛР

Б. Листя

В. Однорічну ЛР

Г. Багаторічну трав’янисту рослину

Д. Стебла

3. У яких випадках ЛРС стандартизують за вмістом екстрактивних, а не конкретних діючих речовин?

А. Діючі речовини поки не відомі

Б. Дуже великий вміст діючих речовин у сировині

В. Дуже малий вміст діючих речовин у сировині

Г. Не розроблений метод кількісного визначення діючих речовин.

Методичні рекомендації склала

доцент Бойко І.А.